

Prof. dr hab. Halina Woyke

Tekst autoryzowany

Profesor Woyke mówi

Jednym z obowiązków każdego pracownika naukowego jest upowszechnianie wiedzy oraz wyników i wniosków swoich badań. Są różne formy przekazu. W poprzednich numerach „Pszczelarstwa” (3, 4, 5 i 6/2010 r.) zostało podane, jak profesor Woyke wdraża wiedzę, pisząc liczne prace naukowe, artykuły popularne itp. W obecnym artykule zostanie pokazane, jak Profesor upowszechnia wiedzę słowem mówionym.

Profesor wykładał w kraju i zagranicą w 7 językach: polskim, angielskim, hiszpańskim, niemieckim, portugalskim, francuskim i rosyjskim. Ponadto w czasie badań w Afganistanie porozumiewał się ze współpracownikami w języku dari (wschodnio-perski, w języku tym np. pszczoła to zambur). Czytał również hinduskie pismo dawanageri oraz teksty pisane w języku arabskim. Zapewne mówił w największej liczbie języków, niż jakikolwiek inny apidolog na świecie.

1. Wykłady

1.1. SGGW Warszawa

Pszczelnictwo na wyższych uczelniach rzadko bywa przedmiotem obowiązkowym. Na ogół jest elektywem do wyboru na paru wydziałach (np. ogrodniczym, ekonomicznym, zootechnicznym, agroturystyce i innych). Nawet wtedy, kiedy bywało elektywem, znajdowała się zawsze grupa studentów, którzy chcieli je studiować. Dlatego profesor Woyke przez wszystkie 45 lat, kiedy kierował Zakładem Pszczelnictwa (1952/53 do 1995/96), prowadził wykłady z pszczelnictwa. Na ogół obowiązywały one tylko przez 1 semestr. Nie wykładał tylko wtedy, kiedy w ramach misji FAO przebywał zagranicą.

Pszczelnictwo nie było jedynym przedmiotem, który wykładał Profesor. W niektórych latach prowadził dla magistrantów zajęcia z metod badań naukowych. Kiedy Zakład Pszczelnictwa był jednostką Instytutu Przyrodniczych Podstaw Hodowli Zwierząt, nieraz w zastępstwie dyrektora Instytutu – prof. dr hab. M. Radomskiej wykładał genetykę zwierząt.

Profesor był dobrym, cenionym i lubianym przez studentów wykładowcą. Wprowadzał w treść wykładu bardzo dużo nowych, interesujących wiadomości; urozmaicał wykład anegdotami i dykteryjkami, włączał do wykładu dane o pszczelarstwie w różnych krajach świata. Pokazywał wiele wykonanych przez siebie przezroczyc z pszczelarstwa w różnych krajach świata. Mówił głośno

i wyraźnie; nigdy nie czytał. Nieraz po zakończeniu wykładów studenci przynosili profesorowi Woyke kwiaty z podziękowaniem za piękne i interesujące wykłady. Niektórzy studenci powiadali, że to właśnie dzięki wykładom Profesora zainteresowali się pszczelnictwem i wybierali sobie ten właśnie przedmiot, jako dalszy kierunek studiów.

1.2. Uniwersytet Poznański

W latach 1949-1952 Profesor Woyke, jeszcze jako pomocniczy pracownik naukowy, prowadził zajęcia z entomologii i pszczelnictwa na Uniwersytecie Poznańskim w Katedrze Ochrony Lasu kierowanej przez prof. A. Kozikowskiego. W tej to właśnie Katedrze zajmowano się pszczołami.

1.3. Wyższa Szkoła Rolnicza (obecnie Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) w Olsztynie

W latach 1961-1964 Profesor prowadził wykłady, ćwiczenia i seminaria dla magistrantów w Wyższej Szkole Rolniczej (obecnie Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) w Olsztynie. Komasaował te wszystkie zajęcia i jeździł raz na dwa tygodnie ze Skierniewic (gdzie wtedy mieszkaliśmy), do Olsztyna na jeden lub dwa dni. Miał wtedy aż 8 godzin zajęć w ciągu jednego dnia, co było bardzo męczące.

2. Kursy

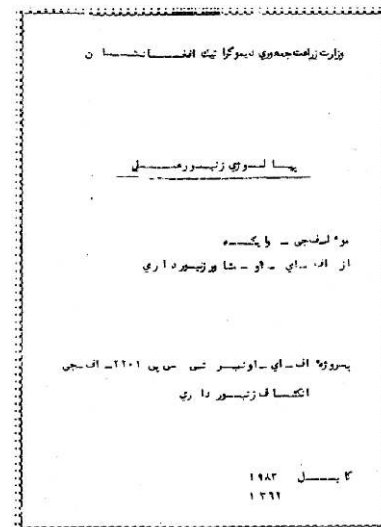
Zarówno w kraju, jak i zagranicą Profesor prowadził rozmaite kursy dla pszczelarzy. Były to zazwyczaj kursy parodniowe. Tematyka tych kursów dotyczyła najczęściej, choć nie jedynie, sztucznego unasieniania matek pszczelich oraz genetyki i hodowli pszczoł.

2.1. W kraju

W latach 1953-1995 Profesor prowadził w kraju w takich miejscowościach jak Kielce, Końskowola, Opole, Rogów, Sielinko, Skierniewice i Wąsowo 8 rozmaitych kursów. Poza kursami, które sam prowadził w całości, miewał referaty na rozmaitych innych kursach, organizowanych przez różne instytucje w następujących miejscowościach: Łódź, Kraków, Poznań, Puławy, Warszawa i inne.

2.2. Zagranicą

Bardzo trudno podać dokładną liczbę kursów, które Profesor prowadził zagranicą. Przede wszystkim dlatego, że w krajach takich jak El Salvador, Afganistan, Wietnam,

Fot. 1. Okładka biuletynu w języku dari (wschodnio-perskim), wydrukowana pismem arabskim: *Biologia pszczoł, Jerzy Woyke, Kabul rok 1983, 1362* (ostatnia data wg kalendarza perskiego)

Ghana, Sudan, Albania, Meksyk, gdzie Profesor pracował przez dłuższy czas jako ekspert FAO organizował i prowadził wiele rozmaitych kursów dla inspektorów, instruktorów i samych pszczelarzy. Potem wpisywał to do swoich spisów często jako jedną pozycję. W innych spisach umieszczał tytuły prowadzonych tam zajęć.

W El Salvadorze Profesor prowadził w języku hiszpańskim w latach 1980/81 co najmniej 17 kurso-wykładów o najrozmaitszej tematyce. Wykłady opublikowane w 10 biuletynach po hiszpańsku zostały rozdane uczestnikom kursów. Następnie opublikowano je w 12 artykułach w stołecznej gazecie El Diario de Hoy, Suplement Científico (Dziennik Dzisiejszy, Dodatek Naukowy). W ten sposób z wykładami mogli zapoznać się nie tylko wszyscy pszczelarze z El Salvadoru, lecz również pszczelarze z innych krajów Ameryki Łacińskiej. W Afganistanie prowadził w 1984 roku – co najmniej 19 kursów w języku angielskim. Uczestnicy otrzymali 5 biuletynów w języku dari (wschodnio-perskim) wydrukowanych pismem arabskim (fot.1). W Wietnamie, Profesor prowadził w 1985 roku co najmniej 5 kursów. Wykłady przygotował w języku francuskim, gdyż Wietnam był dawniej kolonią francuską. Wkrótce jednak zorientował się, że tłumaczka bardzo źle tłumaczy i zupełnie nie zna fachowych terminów pszczelarskich. Podobnie było z językiem angielskim. Zapytał więc, czy można znaleźć kogoś, kto zna pszczelarskie terminy w którymś z 5 języków kongresowych. Dowiedział się, że w instytucji pszczelnictwa pracuje asystentka, która studiowała na Kubie. Dłate-

Fot. 2. Transparent powieszony przed bramą Narodowego Instytutu Nauk Rolniczych i Technologii w Suwon w Korei południowej, rok 2003: „Woyke profesor zaprasza na seminarium selekcji i hodowli pszczół”

go dalsze wykłady w Wietnamie Profesor prowadził w języku hiszpańskim. Zostały one przetłumaczone na język wietnamski i w postaci 6 biuletynów rozdane uczestnikom. W Albanii w 1989 roku prowadził co najmniej 9 kursów w języku angielskim, a w Meksyku w 1989 roku – co najmniej – 4 po hiszpańsku oraz w Algierii w 1989 roku – 2 po francusku, łącznie co najmniej 56 kursów.

Poza kursami w ramach misji FAO Profesor prowadził również 19 kursów w następujących częściach świata i krajach:

- w Europie – 6 (Czechosłowacja – 1, Dania – 2, Rumunia – 1, Szwecja – 2),
- w Afryce – 1 (Płd. Afryka),
- w Azji – 6 (Chiny – 1, Iran – 1, cały kurs sfilmowany, Korea – 1) fot. 2 – opublikowane po angielsku i koreańsku, Nepal – 3),
- w Ameryce Płd. i Środkowej – 4 (Brazylia – 1, Meksyk – 2, Peru – 1, fot. 3),
- w Australii – 2.

Tematyka tych kursów dotyczyła najczęściej genetyki i hodowli pszczół, a także sztucznego unasieniania matek pszczelich.

W Brazylii w roku 1992 Profesor prowadził w języku portugalskim 60 godzin wykładow z genetyki pszczół dla magistrantów na uniwersytecie Saõ Paulo w miejsco-

Fot. 3. Indianka w Cañete w Peru, rok 2002, dziękuje profesorowi Woyke po otrzymaniu dyplomu ukończenia kursu genetyki i hodowli pszczół

wości Ribeiraõ Preto (w Polsce na całe pszczelnictwo przeznaczają się na wyższych uczelniach zwykle 30 godzin).

3. Jednostkowe referaty

Praktycznie biorąc liczba referatów wygłoszonych przez Profesora Woyke zarówno w kraju, jak i zagranicą nie jest możliwa do ustalenia. Wszelkie spisy są dość nieporządne. Profesor wpisywał razem referaty, kursy, audycje TV i radiowe itp. i ja to potem dzieliłam i porządkowałam. Podane niżej liczby są na pewno zaniżone.

3.1. W kraju

W latach 1951-2009 Profesor wygłosił w Polsce łącznie 137 referatów, to jest średnio 2-3 rocznie. W rzeczywistości w kraju wykładał częściej. Bywały jednak lata, w ciągu których przez znaczny okres był zagranicą i wtedy nie mógł oczywiście jeździć po kraju.

Ze 137 referatów wygłoszonych w Polsce, 56 odbyło się w instytucjach naukowych i naukowo-dydaktycznych, a 81 – w rozmaitych organizacjach, najczęściej agendach Polskiego Związku Pszczelarskiego i przy różnych uroczystościach. Zjechał przy tym prawie cały kraj. Najczęściej mówił w Warszawie oraz w Puławach (co-rocne seminaria w Oddziale Pszczelnictwa ISiK). Ale wygłaszał też referaty w takich miejscowościach, jak: Belsk, Białystok, Bielsko-Biała, Brwinów, Cieplice, Działdowo, Kielce, Końskowola, Kraków, Leszno, Lublin, Łowicz, Łódź, Nowy Sącz, Olsztyn, Opole, Parzniew, Płock, Polanica, Poznań, Pszczela Wola, Sielinko, Skierniewice, Stróże, Szczecin, Tczew, Wierzbica, Wrocław.

3.2. Zagranicą

W latach 1958-2009 Profesor wygłosił zagranicą około 145 referatów, to jest średnio 3-4 rocznie.

3.2.1. Na kongresach i sympozjach

Na siedemnastu międzynarodowych kongresach Apimondii miał 30 referatów. Warto wspomnieć, że na Kongresie Apimondii w Pradze w 1963 roku prof. dr F. Rutner powiedział na oficjalnym zakończeniu Kongresu, że gdyby nie usłyszał na tym Kongresie żadnego innego referatu oprócz przedstawionego przez prof. J. Woyke o diploidalnych trutniach, to warto było na kongres przyjechać. Prawie na każdym kongresie był przewodniczącym jakiejś sesji.

Ryc. 4. Prof. Woyke podczas wykładu na Kongresie w Thimphu w Bhutanie, rok 2009

Na niektórych kongresach miał główny, wprowadzający referat. Na rozmaitych innych międzynarodowych kongresach i sympozjach wygłosił 56 referatów (fot. 4). Łącznie poza granicami Polski na kongresach i sympozjach wygłosił 86 referatów.

3.2.2. Inne

W latach 1958-2009 Profesor wygłosił zagranicą (poza kongresami i sympozjami) około 59 referatów na najrozmaitszych spotkaniach. W tym:

- w Europie – co najmniej 22 (Albania – 8, Anglia – 1, Dania – 4, Holandia – 1, Norwegia – 1, Niemcy – 3, Szwecja – 3, Włochy – 1),
- w Azji – co najmniej 22 (Chiny – 3, Indie – 5, Indonezja – 3, Nepal – 7, Sri Lanka – 1, Tajlandia – 3),
- w Afryce – co najmniej 3 (Egipt – 2, Ghana – 1),
- w Ameryce Północnej – co najmniej 3 (USA – 3),
- w Ameryce Południowej i Środkowej – co najmniej 4 (Brazylia – 2, Meksyk – 2),
- w Australii i Oceanii – co najmniej 5 (Australia – 2, Fiji – 1, Nowa Zelandia – 1, Samoa – 1).

4. Audycje radiowe i telewizyjne, wywiady w prasie

4.1. W kraju

W latach 1976-2006 Profesor brał udział w 10 audycjach dla Polskiego Radia i 8 – dla TVP. Występował m.in. w Tele-Echu; był ekspertem w Wielkiej Grze; mówił o zapyłaniu, o pracach badawczych prowadzonych w Zakładzie Pszczelnictwa SGGW i innych.

4.2. Zagranicą

Zagranicą w latach 1989-2003 Profesor udzielił 4 wywiadów dla Telewizji (2 – w Meksyku i po 1 w Indiach i w Teheranie – stolicy Iranu) i 2 wywiadów dla Radia (Teheran i Wiedeń). Miał też dwie konferencje prasowe: jedną we Włoszech, drugą w Nepalu.

Z powyższego zestawienia widać, że Profesor Woyke wdraża wiedzę pszczelarską, zarówno w kraju, jak i zagranicą, tak samo intensywnie słowem jak i w piśmie.